

ABSTRAKT

Jedním z posláních národního parku (NP) je poskytování zázemí pro turistiku a rekreaci nezhoršující prostředí. Efektivní a dlouhodobě udržitelný management takového chráněného území (CHÚ) proto vyžaduje znalost využití dané oblasti a názorů a připomínek jejích návštěvníků k environmentálním podmínkám CHÚ a k postupům v jeho spravování, neboli znalost kvantitativní a kvalitativní stránky tamější návštěvnosti.

Tato práce se zabývá jak kvantitativním, tak kvalitativním průzkumem turistického a rekreačního využívání Národního parku a Biosférické rezervace Šumava. Pro prvně zmíněnou část výzkumu byla využita metoda fyzického sčítání a pro část druhou dotazníkové šetření názorového spektra návštěvníků metodou řízeného rozhovoru, obě probíhala simultánně v letech 2005 a 2006 vždy v období podchycujícím dva víkendy a celý pracovní týden vrcholové turistické letní sezony. Zázemím monitoringu byla centrální část NP v místech významných křižovatek cest – Antýgl, Horská Kvilda, Kvilda a Modrava, druhý rok výzkumu byl připojen Březník.

V roce 2005 bylo na čtyřech základních stanovištích zaznamenáno 45 241 fyzických „průchodů“, z čehož 47,9 % tvořili pěší turisté, 31,4 % cyklisté, 17,6 % motorová vozidla a 3,1 % ostatní subjekty. Rok 2006 poskytl (již na pěti stanovištích) 53 356 záznamů „průchodů“ v jednom směru, z nichž pěší turisté představovali 47,3 %, cyklisté 33,9 %, automobily 15,8 % a ostatní objekty 3,1 %. Průměrný denní počet všech fyzických „průchodů“ (tj. průchodů pěších turistů i průjezdů cyklistů a motorových vozidel a se zahrnutím i ostatních objektů) byl nejvyšší na stanovišti Modrava, následně na stanovišti Horská Kvilda, Antýgl, Kvilda a v poslední řadě (po jeho zařazení) na stanovišti Březník. Stanovištěm nejvytíženějším pěšími turisty bylo stanoviště Antýgl, cyklisty stanoviště Kvilda a motorovými vozidly stanoviště Horská Kvilda.

V roce 2005 se podařilo vyplnit 648 dotazníků, v roce 2006 již 877. Ani muži ani ženy mezi respondenty nad druhými výrazně nepřevládali, nejčastěji spadali do věkové kategorie 40-59 let a přijížděli z měst s 10-ti tisíci až 100 tisíci obyvateli či velkých aglomerací. Jednalo se především o opakované a jednodenní návštěvy, motivované přírodou a jejími krásami, respondenti vnímali zlepšující se stav životního prostředí NP, ale přesto neopominuli zmínit především problematiku kůrovce a byli by ochotní své vstupy do nejzranitelnějších přírodních míst podrobit vhodné regulaci (nejlépe doprovodu kvalifikovaného průvodce).

Na získaných datech byly prostřednictvím χ^2 funkce prokazovány statisticky významné závislosti, na základě kterých, spolu s přihlédnutím k aktuálním problematikám NP Šumava, byly zvoleny proměnné vstupující do následné shlukové analýzy. Nejprve jimi byly výpovědní hodnoty respondentů na otázky týkající se přístupu k řešení kůrovcové gradace, nové výstavby a povolování vstupů turistům do nejohroženějších míst NP, a poté percepce pěšími turisty a cyklisty (cyklo)turistického ruchu v NP a jevů s mírou (cyklo)turismu souvisejících. V prvním případě sloučil nejpočetnější klastr respondenty, kteří nesouhlasí s vytěženými holinami ani se způsobem a intenzitou stavebních prací v NP a vstup do jeho nejcitlivějších míst by spíše vyloučili (342 osob), v případě druhém je výsledný nejpočetnější shluk představován pěšími turisty, kteří nevnímají turistický ruch na cestách jako příliš vysoký, neshledávají ani konflikty ve společném využívání cest pěšími turisty a cyklosturisty a pro svůj pohyb po NP preferují upravované pěšiny s nezpevněnými povrchy (729 jedinců). Výsledné shluky byly dále testovány se zaměřením se na statistické závislosti s různými nezávisle proměnnými (ostatními odpověďmi respondentů) a tak blíže charakterizovány.